



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De ieiunij nomine, definitione, & diuisione,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

quarta decade Sacerdotem varia instituentem Sacramenta. In quinta decade transfiguratum.

Secundum Rosarium complectitur meditationem quatuor nouissimorum. In prima decade meditando mortem: in secunda iudicium particulare: in tertia iudicium vniuersale: in quarta, infernum, in quinta, gloriam celestem.

Tertium Rosarium continet meditationes beneficiorum quæ à Deo accepimus. In prima decade meditando beneficium creationis: in secunda, conseruationis & gubernationis: in tertia, Redemptionis: in quarta, Vocationis ad fidem Catholicam, Iustificationis à peccatis sæpius repetitæ, beneficiorumque particularium: in quinta, glorificationis in celo quam tibi ab æterno præparauit. Denique quorundam meditationes quinas potes coniungere, tot Rosaria diuersa potes tribus primis ante explicatis adiungere.

Quid Corona, & quis eius recitandi modus.

Am valde in vsu est id genus Rosarij quod beate Virginis Corona dicitur, quæ sex decadibus continetur, quibus adicitur semel oratio Dominica, & ter saluatio Angelica, ac postremò concluditur Symbolo Apostolorum. Corona hæc inuenta & vsurpata videtur in honorem 63. annorum, qui à multis Diuæ Virg. tribuuntur, vt singulis annis respondeant singulæ Salutationes Angelicæ, quæ sunt 63. Corona autem hæc cum recitatur, in quinque primis decadibus, ante dicta mysteria, pia cogitatione evolui debent. In sexta autem decade eadem repeti possunt, primum scilicet, in primo Aue; secundum, in secundo; & sic deinceps: ita vt in singulis decem illius decadibus Saluationibus, bis singula mysteria repetantur: aut in duabus primis saluationibus vnum: in duabus secundis, secundum, & sic deinceps: aut certe vnum aliquod mysterium in quo magis nos commoneri sensimus, in tota vltima decade iterum mentis oculis subiiciatur. Ad tria autem vltima Aue Maria, virtutes subiectas, vel alias pro cuiusque deuotione per intercessionem gloriosæ Virginis possumus à Deo postulare, hoc modo.

In 1. Rosario post IESVS, adiciatur.

Qui nobis } Fidem rectam, } Sancta Maria
angere } Spem firmam, } Mater, }
 } Charitatem perfectam. } &c.

In 2. Rosario post IESVS, adiciatur.

Qui nobis } Intellectum illuminet. } Sancta Maria
 } Voluntatem perficiat. } Mater Dei ora
 } Memoriam roboret. } pro nobis, &c.

In 3. Rosario IESVS, adiciatur.

Qui. } Dirigat cogitationes. } Sancta Maria
 } Regat verba. } Mater Dei ora
 } Gubernet opera. } pro nobis, &c.

Post sextam autem Coronæ decadem adijci potest, Centies milles te benedicant, Virgo Mater gloriosa Maria omnes Sancti, Sanctæque Dei, cum quibus speramus, &c.

TERTIA LIBRI PARS

De ieiunio Penitenti posito in præcepto.

CAPVT DVODECIMVM.

De illius nomine, definitione, & diuisione.

S V M M A R I V M.

- 122. Ieiunium metaphorice sumitur pro abstinentia à peccatis.
- 123. Proprie sumptum, quid & quorundam sit.
- 124. Quid vocetur ieiunium naturæ; quid ieiunium virtutis, & quid ieiunium Ecclesiasticum, & cur de hoc antum præsens tractatus instituat.
- 125. Definitio ieiunij Ecclesiastici, ex cuius priore parte sumuntur tria documenta.

126. Explicatione posterioris partis eiusdem definitionis ostenditur differentia, quæ ieiunium Ecclesiasticum à cæteris ieiunijs separatur.

127. Variæ diuisionis ieiunij Ecclesiastici.

128. De Ecclesiastico ieiunio Quatuoragesimali.

129. Illius præceptum præ cæteris commendatur ex eo, quod ab initio nascentis Ecclesie sit ab apostolo institutum.

130. Quo modo accipiendum sit, quod à nonnullis sanctis Patribus dicitur à Christo institutum esse.

131. De ieiunio Quatuor temporum, & Vigiliarum.

132. Quam vim consuetudo habeat inducendi aut tollendi ieiunij obligationem.

133. Consuetudo vt inducere, sic abrogare potest ieiunium Ecclesiasticum.

134. Duo dubia, quorum solutione declaratur ratio, qua consuetudo potest legem Ecclesiasticam de ieiunio abrogare.

135. Quando teneantur aut non teneantur Religiosi seruare ieiunia secularibus consuetis.

136. In ieiunijs teneantur aduenæ consuetudinibus incolarum, si sibi cohabitent, non item si viatores tantum sint.

137. Dies, in quibus ieiunandum non est.

138. Ieiunium non est in illis prohibitum.

Ieiunij nomen laicè sumptum extenditur ad abstinentiam à peccatis, de qua Isaiæ 58. Nonne hoc est ieiunium quod elegi: dissoluere colligationes impietatis?] Ex de consecrat. distinct. 5. cap. Ieiunium autem magnum & generale est abstineri ab iniquitatibus & ab illicitis voluptatibus sæculi &c.] Quam acceptionem D. Thomas 2. 2. quæstio. 147. art. 2. ad 1. metaphoricam esse ait; sicut nimirum voluptas illicita non nisi metaphoricè potest cibus vocari. Ad illius vsum spectantia habentur in præcedenti lib. 2. cap. 15.

Sumptum verò proprie, ex eod. D. Thoma ibidem, dicitur de abstinentia à cibo & potu: & distinguitur (vt notant tum alij tum Richar. in 4. & Ioan. Medina in Cod. de ieiunio, ille dist. 15 art. 3. q. 2. hic q. 1. in ieiunium naturæ, ieiunium virtutis, & ieiunium Ecclesiæ.

Ieiunium autem naturæ, dicitur abstinentia ab omni cibo & potu, quale ad Eucharistiæ sumptionem requiritur, per cap. Ex parte de celebr. Missarum: de quo cum de ipsa Eucharistia in sequenti libro 29. Ieiunium verò virtutis, dicitur abstinentia à cibo & potu, cum moderatione, quam recta ratio dictauerit: ita scilicet, vt homo comedendo & bibendo, in eo quod naturæ necessarium est nec deficiat; nec notabiliter excedat: sed sumat quod ad vitam & debitam corporis valetudinem conuenit: prout explicat Medina. Qui postea in sequenti quæstio. 12. declarat quomodo ratio virtutis ei conueniat: quod est Scholastici instituti speculationisve. Ieiunium denique Ecclesiæ dicitur illud de quo datur Ecclesiæ præceptum; per quod cum determinetur præceptum diuinum, non modo quoad tempus, sed etiam quoad modum ieiunandi (in quo distinguitur à præceptis Ecclesiasticis de confessione, & de sumptione Eucharistiæ, determinantibus diuina præcepta solummodo quoad tempus) sit vt obligatio, quam Christianus habet ieiunandi, tota est imetur ex eodem præcepto Ecclesiastico: sitque porro vt totus hic tractatus instituendus sit de ieiunio Ecclesiastico. De quo agitur in iure Canonico, apud Gratianum quidem distinct. 4. & 76. & de consecr. distinct. 3. & 5. in decretalibus verò tit. de obseruar. ieiuniorum. Agitur & à Theologis scholasticis, à D. Thoma quidem in cit. q. 147. & ab Alexandro Ales. in 4. part. qu. 28. A reliquis verò in 4. distinct. 15 & nonnunquam distinct. 16. vt à Gabriele quæst. 3. Itemque à Summulariis in verbo Ieiunium; & à D. Anton. 2. part. tit. 6. cap. 2. ab Abulensi in cap. 6. D. Marth. quæst. 124. & pluribus sequentibus, à Ioanne Medina in cit. Cod. per tredecim quæstiones à Couar. in lib. 4. variarum resolutionum cap. 20. & à Nauar. in Epichir. cap. 21. à num. 11. & à recentioribus, vt à Bellarmin. in tom. 3. controuersiarum tertia generali li. 2. à Gregorio à Valentia secunda secunda disp. 9. quæst. 2. & ab Azorio in prima parte Moralium institutionum libr. 7. Quæ verò necessaria videntur ad Confessarij & Penitentis institutionem complectemur, dicendo primò de de eiusdem ieiunij definitione & diuisione: quod fiet in hoc eodem cap. Secundo, de necessariis ad illud. Tertio, de modis quibus ipsum vio-

latur. Quartò, de peccato quod committitur ipsius violati-
 one. Quintò, de peccato quod committitur participando in
 eadem violatione. Sextò, de causis excusantibus ab illius
 obseruatione. Septimò, de his quæ vrgent nos ad eandem
 obseruationem: fietque sequentibus capitibus. Quæ au-
 tem addenda viderentur de vsu cæterorum operum pena-
 lium; quæ siue à nobis sponte suscepta, siue Deo infligente,
 patienter à nobis tolerata, possunt iuxta *Concil. Tridentin. sess.
 14. cap. 9.* rationem satisfactionis habere: partim sumenda
 sunt ex dictis lib. 2. cap. 14. sect. 11. 12. & 13. partim relin-
 quenda sunt tum Confessarij, tum etiam Penitentis pru-
 dentia.

De definitione ieiunij Ecclesiastici.

SECTIO I.

125. **D**efinitio autem potest ieiunium Ecclesiasticum: Volun-
 taria ciborum abstinencia, quæ communi lege & con-
 suetudine Ecclesie obseruatur. Cuius definitionis prior pars,
Voluntaria ciborum abstinencia, tenens locum generis, declarat
 id in quo ieiunium Ecclesiasticum comunicat tam cum ieiunio
 virtutis, quam cum ieiunio priuato, de quo in sequenti nu. 126.
versus finem erit mentio. Ex ea autem desumi possunt tria docu-
 menta.

Primum est, non frangi Ecclesiasticum ieiunium, nisi frā-
 gatur abstinencia. Vnde sequitur, eum qui gustat cibum, nec
 deglutit, non frangere ieiunium; eum verò frangere qui de-
 glutit cibum, quantumuis non gustet, vt deglutiens oua
 sorbilia. Secundum est, non seruari ieiunium Ecclesiasticum
 ab eo, qui inuitus abstinet à cibo; seu, quia non potest cibum
 habere: non enim ieiunat voluntate, sed necessitate. Tertium
 est, in hac materia, cibum à potu & à medicina, cum quibus com-
 mune habet, quod ore sumatur, non esse distinguendum ex mo-
 do, quo sumitur, quasi nomine cibi id tantum intelligatur,
 quod comeditur: cum lac, etiam si poterit, sicut vinum, sit
 tamen cibus: sed esse ex fine & principali effectu distinguen-
 dum: vt id quod principaliter institutum est ad nutritionem,
 dicatur cibus, quocumque modo ore sumatur: id verò quod
 principaliter facit ad bonam nutrimenti dispositionem, &
 ciborum digestionem, vocetur potus: & id quod principaliter
 est contra morbos, siue comedatur, siue bibatur, vocetur
 medicina.

126. Posterior autem pars eiusdem definitionis, *tenens locum
 differentia,* ostendit id quod est ieiunio Ecclesiastico propri-
 um, separans ipsum à reliquis ieiunijs. Nam constitutum est
 se communi lege & consuetudine totius Ecclesie, non con-
 uenit reliquis ieiunijs. Etenim ieiunium virtutis constitutum
 est iure naturali: si quidem vnà cum rationis instinctu, insti-
 tum est nobis temperantiæ, sicut aliarum virtutum, præcep-
 tum, & quasi se men. Ieiunium verò illud quo aduersus pec-
 cata abstinetur à licitis, ijsve quibus saluà temperantiæ virtu-
 te vii possumus, est iure diuino constitutum per illud *Ioel. 2.*
Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, &c. Et
 per illud quod *Matth. 6.* Dominus noster vt orandi ac elee-
 mosynam dandi, sic & ieiunandi modum tradit. Immo
 verò quia vrgente corporis vel animæ necessitate, aut vti-
 litate, ratio illud ipsum dicit: iure quoque naturali consti-
 tutum censeripotest, perinde ac præcedens. A quo tamen
 differt, vt, *præter ea quæ habet Couar. lib. 4. variarum resolut. cap. 20
 num. 1. satis ostendit: quod semper quidem temperanter sob-
 brique sit viuendum: non autem semper à licitis abstinend-
 dum: vt patet ex responsione à Christo facta discipulis D. Io-
 annis Baptiste, apud *D. Matth. cap. 9.* Nunquid possunt filij spō-
 si lugere quamdiu sponsus est cum illis, &c. Itemque ex ad-
 monitione D. Pauli in *priori ad Corinth. cap. 7.* Nolite fraudare
 inuicem, nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacetis ieiunio
 & orationi. Reliqua denique ieiunia sunt constituta lege
 priuata, quæ vel persona aliqua, vel populus aliquis, se ad iei-
 unandum adstrinxit. Quæ tamen differentia non obstat
 quin ieiunium Ecclesiasticum magnam cum alijs habeat affi-
 nitate. Nam induit rationem ieiunij virtutis, vt patet per
 tradita à Medina in *ciuitate quæst. 12.* nihilque in se includit, vn-
 de mediū virtutis corrumpatur; vt bene notat Richardus
 loco citato. Deinde ad ieiunium iuris diuini sic affectum est,
 vt cum illud absolute præceptum sit; Ecclesia per suum præ-
 ceptum determinet certum tempus & modum, quo obser-*

uari debeat ex D. August. epist. 86. ad Casulanum: nimirum
 ne in eo committatur excessus, quem humana infirmitas
 non patiatur, vel defectus, ex quo parum, aut etiam nihil, fru-
 ctuosum sit. Denique in ieiunijs priuatis forma illius retine-
 tur. Nempe qui ex deuotione, aut ex voto, vel ex præcepto
 Confessarij ieiunat, abstinet à carnibus, & est vna refectio
 contentus, sumpta circa meridiem. Porro ieiunium Eccle-
 siasticum sanctum ac salutare esse, aduersus hæreticos nos-
 tri temporis, propugnatum, qui volebat videre poterit: tum a-
 pud Bellar. tom. 2. in tertia controuersia generali lib. 2. cap. 11.
 tum apud Gregor. à Valen. secunda secundæ disp. 9. q. 2. pun-
 cto 2.

Varie diuisiones ieiunij Ecclesiastici.

SECTIO II.

127. **I**eiunium Ecclesiasticum laicè sumptum diuiditur primo
 in commune, quod in tota Ecclesia seruatur; & in priua-
 tum, quod ex voto vel ex Confessarij, aut Superioris particula-
 ri præcepto, vel ex gentis aut ciuitatis speciali statuto susci-
 piunt: de quo non est in presentiarum sermo. Commune rur-
 sus diuiditur in perfectum & in imperfectum. Illud que est,
 in quo à certis cibis, maxime à carnibus abstinetur & semel
 tantum intra diem naturalem corpus cibo reficitur: hoc ve-
 rò est, in quo licet corpus, plusquam semel in die reficiatur,
 tamen à certis cibis abstinetur, quale seruatur diebus domi-
 nicis in Quadragesima, & feria sexta ac Sabbatho per an-
 num, quando nullum aliud indictum est ieiunium, & in die-
 bus Rogationum. Atque perfectum ex D. Thoma 2. 2. in
 eadem quæstion. 147. art. 5. ad 3. distinguitur in ieiunium exul-
 tationis & lætitiæ, de quo non debet dari præceptum, quia proce-
 dit ex instinctu Spiritus sancti: & in ieiunium afflictionis, quale
 est quod ab Ecclesia instituitur, & de quo nobis est hic sermo:
 quodque ex tempore, illius obseruationi determinato ab Ec-
 clesia, distinguitur in Quadragesimale, Quatuor temporum
 & Vigilium.

De quorum primo, hoc est, de Quadragesimali, obser-
 uandum est, ex cap. Quadragesima, De consec. distinct. 5. ipsum
 esse ieiunium quadraginta dierum aut pascha, in quibus
 dum ieiunando affligimur, Deo quasi anni decimas damus,
 Quoniam autem à prima Dominica Quadragesimæ vsque
 ad Pascha, sex hebdomadæ computantur continentes qua-
 draginta duos dies; ex quibus sex Dominicæ subtrahuntur
 ieiunio, ita vt remaneant solum triginta sex, factum est, vt ad
 implendum factum quadraginta dierum numerum, quem
 Saluator noster suo ieiunio consecrauit, adderentur quatuor
 dies præcedentis hebdomadæ; sicque initium Quadragesi-
 mæ à quarta eiusdem hebdomadæ feria sumeretur: quæ pro-
 pterea dicitur caput ieiunij.

128. Quis alius ante D. Gregor. (ex cuius homil. 16. in Euangelia
 sumptus est memoratus Canon) Quadragesimæ fuerit in Eccle-
 sia vsus inchoandi ieiunij Quadragesimalis: quis item eius-
 dem finiendi, videri potest apud Azorium in cit. li. 7. c. 12. q.
 2. & 3. sicut & quanta fuerit in obseruanda Quadragesima va-
 rietas potest apud Bellarm. in cit. lib. 2. c. 15. Nam res est lon-
 ga, & quæ ad iudicium de peccatis nobis propositum non
 videretur esse necessaria.

129. Cæterum Quadragesimalis ieiunij præceptum duo ha-
 bet, in quibus plurimis alijs Ecclesie præceptis antecellit,
 digna notari hoc nomine, quod ieiunij obseruationem, vn-
 tra ingentes eius utilitates, nobis reddant commendatam: Vnū
 est, quod non fuerit datum subsequentijs temporibus; sed
 ab ipsis Apostolis initio nascentis Ecclesie: pro quo multi
 Authores citantur à Couar. in memorato cap. 20. nu. 4. sed no-
 bis sufficit extare Canonem 68. eorumdem Apostolorum,
 in quo factum Quadragesimæ ieiunium; vt iam tunc insti-
 tutum, obseruare admonemur.

Item de eodem mentionem esse apud D. Clementem in
 libro 5. constitut. Apost. cap. 12. & apud D. Ignatium in Epi-
 stola ad Philipp. qui Apostolorum tempore vixerunt. Alter-
 rum est, Quadragesimæ ieiunium institutum esse ab Apo-
 stolis ad exemplum Christi, qui inchoatus sacrosancti Eu-
 angelij prædicationem, ieiunauit quadraginta dieb. & qua-
 draginta noctibus *Matth. 4.* Pro qua re plures Patrum autho-
 ritates habet Bellarm. in cit. lib. 2. cap. 16. in 7. causâ institutio-
 nis ieiunij Ecclesiastici. Quod verò aliqui ex illis (quorum Azor-

in præ-

in præced. quæst. r. meminit) docere videntur Quadragesimale ieiunium à Christo esse institutum, ita vt de iure diuino seruandum sit, bene Ioannes Medina explicat in memorato Cod. de ieiunio, quæst. 2. Vbi etiam soluit alia quæ ad idem confirmandum facere videntur: in quibus immorari non est instituti nostri, sicut nec in recensendis causis institutionis eiusdem ieiunij, quas ex Patribus Bellarm. persequitur in cit. c. 16. Est enim ea fiat digna scitu, non veniunt tamen in considerationem, cum iudicandum est, an contra hoc præceptum peccetur in aliquo casu.

Satis igitur fuerit paucis monuisse, à nonnullis Patribus, vt à D. Ambrosio, Beda, & Maximo (quorum Medina ipse meminit) ieiunium Quadragesimale non humana cogitatione inuentum, sed diuina maiestate præceptum dici: eo quod auctoritatem habeat ab exemplo Christi: qui ieiunando quadraginta diebus & quadraginta noctibus, sacrum fecit quadragenarium ieiunium, & apud Deum commendabile, acque acceptum; ita vt in magna reuerentia habendum, perindeque obseruandum sit, ac verè esset à Christo acceptum: non autem quod Christus illud iusserit: sicut nec cum virginitatem, & eximiam paupertatem seruauit, nos ad eas præcepto adstrinxit: sed tantum imitationem proposuit. Et certè quod suo ieiunio non indixerit ciborum discretionem, quæ in Quadragesima seruare præcipitur, patet eo eo, quod dixit discipulis Luca 10. In quacumque ciuitate intraueritis, & susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis. Patet etiam ex dispensatione, quam Papa solet nonnullis dare comedendi oua, caseum, ac etiam carnes in Quadragesima: quæ dispensatione recipiuntur fideles, si talis discretio seruari deberet de iure diuino, in quo papa non dispensat propriè, cui & ipse tanquam inferior subiicitur sicut cæteri.

De ieiunio Quatuor temporum & Vigiliarum pauca tantum, & paucis attingenda sunt tanquam sufficientia ad nostram institutionem. Primum est, dictum esse ieiunium Quatuor temporum, eo quod tertio quoque mense quater in anno obseruetur feria quarta, sexta & Sabbatho. Secundum est, de eo multos haberi Canones in prima parte decreti distincti 76. Tertium est, illius institutionem ab Apostolis profectam esse, quo ad tria tempora. Pentecostes inquam, mensis Septembris, & mensis Decembris: prout habetur ex Patribus, præsertim ex D. Leone: videri possunt Bellarm. & Azor. in libris citatis: illi cap. 19. & hic cap. 14. Quoad quartum verò quod Calixtus Papa, qui ante mille quadringentes fere annos vixit, ipsum tribus illis addidit, habetur ex eiusdem Epistola ad Benedictum Episcopum, quæ refertur distinctio. 76. cap. 1. Quartum est, olim vario modo celebratum fuisse Quatuor temporum ieiunium: de quo videri possunt etiam in eisdem locis Bellarm. & Azor. vt & de causis ob quas ipsum est institutum. Quintum est, ieiunium Vigiliarum ex eo dictum esse, quod maiores nostri pridie magnarum solemnitarum, non modo ieiunare solerent, sed etiam de nocte in Ecclesia vigilare. Qui nocturni conuentus, quamuis in consuetudinem abierit, retentus est tamen ieiunij ritus, & cum eo nomen ieiunij Vigiliarum. Sextum est, in quarum solemnitarum vigilis ieiunandum sit, cognoscitur non modo Ecclesie præcepto, sed etiam ex recepta regionis consuetudine, iuxta cap. Consilium De obseruat. ieiuniorum §. De festiuitate & Item de illis. Quæ verò sint hæc Vigilie, communis vsus satis ostendit. Recensentur in verbo Ieiunium ab Angelo & Syluest. ab illo num. 7. & ab hoc num. 5. videri quoque potest Azor. in præcedenti cap. 13. Septimum est, si Vigilia in diem Dominicum incidit, ieiunium transferendum esse in præcedente in diem Sabbathi ex cap. 1. De obseruatione ieiuniorum. De ieiunijs autem quartæ & sextæ ferie ac Sabbathi aduentus, iremque septuagesimæ, Sexagesimæ ac Quinquagesimæ, & Rogationum, quæ olim fuerunt in vsu perfecti ieiunij; nunc autem non sunt, videri possunt Bellarm. & Azor. qui de illis peculiaribus capitula habent in citatis libris.

* *

De vi consuetudinis ad inducendam vel tollendam in Ecclesia ieiunandi obligationem.

S E C T I O III.

Præmissæ expositioni propriæ rationis ac varietatis ieiunij Ecclesiastici, adiungenda est pro praxi expositio duorum dubiorum; quorum prius est. Quam vim habeat consuetudo in Ecclesiastico ieiunio inducendo vel abrogando. Posterius est. An sicut datur tempus in quo ieiunium ab Ecclesia præcipitur; sic detur in quo ipsum prohibeatur. Ac de priori hæc documenta tenenda videntur.

Primum est, posse ieiunij obligationem induci consuetudine. Hæc enim, si approbata sit à Superiore, vim legis habet ex cap. Dilecti. De arbitrio, & ex lege, De quibus, cum aliquos sequentibus ff. De legibus.

Secundum est, posse ieiunium abrogari consuetudine. Nam hæc habet quoque vim abrogandi legem humanam, ex cap. Cum tanto, de consuetud. Et confirmatur, quia consuetudo abrogauit ieiunium Rogationum, quod præcipitur in ca. Rogationes de consecr. distincti 3. Item ieiunium quartæ & sextæ ferie iam inde ab Apostolorum temporibus in præcepto positum (vt patet per citata à Bellarm. & Azorio in iisdem libris ab illo in cap. 17. & ab hoc in cap. 15.) constat consuetudine abrogatum esse, & arbitrio nostro relictum ex cap. De vsu carnium, de consecr. distincti 3. iuncta glossa. Denique ieiunium aduentus, alias festum seruari in Ecclesia Romana, ex cap. Consilium de obseruat. ieiuniorum; contraria consuetudo iam fuit. De nonnullis vigilis Apostolorum, idem dici potest. Nam cum in omnibus ieiunare præceptum sit, exceptis vigilis Apostolorum Philippi & Iacobi & Ioannis Euangelistæ ex eod. c. Consilium, aliquarum ieiuniumalicubi consuetudine sublatum est.

Sed duo obijci possunt. Vnum est, talem consuetudinem malam; vt pote introductam ab hominibus gulois contra Ecclesiasticam regulam; ideoque eum rationabilis & iusta censeri nequeat, seruandam non esse: sicut nec seruanda est lex irrationabilis & iniusta. Alterum est, quod si homo non excusetur quando primum peccat contra legem: ipsum neque excusari quando perseverat in peccando: quandoquidem perseverantia in præcepti præuicatione, auget non autem minuit peccatum: vnde ieiunium violantes, si initio peccent, multo magis peccabunt perseverantes in tali violatione: neque per eam excusabuntur à debito ieiunij.

Priori autem respondendum est cum Medina in Cod. de ieiunio quæstion. 8. quamuis consuetudo ad inducendam obligationem rationabilis & iusta esse debeat, sicut & lex, cui æquiparatur; tamen ad tollendam prioris legis obligationem, non esse opus vt sit rationabilis; sed satis est si per tantum tempus inducta obseruataque sit, vt peruenerit ad notitiam Superiorum: qui eam scientes, non contradicunt; etiam si commodè, si vellent, contradicere possent & præuicatorum punire: quod quia non faciunt, merito præsumitur, quod velint rigorem legis amouere. Quocirca illud quod per se facit ad prioris legis amotionem, non tam est consuetudo contraria, quam animus legislatoris tali consuetudini consentiens: ex quo consensu, non ex subditorum arbitrio, pendet obligatio legis: quandoquidem hæc alioqui nihil à consilio differret.

Si vigeas in fine citati cap. Cum tanto haberi; consuetudinem iuri positio non debere præiudicium generare, nisi sit rationabilis & legitime præscripta. Respondet Medina, id esse intelligendum de consuetudine inducta & seruata nesciente Superiore eo, cuius est legem condere & renouare. Ea enim, vt vincat legem contrariam, debet esse iusta & rationabilis ac præscripta per longum tempus; quale est, decem saltem annorum. Secus verò est, de consuetudine inducta & seruata, Superiore sciente & consentiente: quantumcumque enim legis ratio maneat, & ideo contraria consuetudo irrationabilis sit: tamen si in hanc Superior consentiat, lex ipsa vim suam amittit, non vi consuetudinis, vt iam dictum est, sed e consensu Superioris. Qui consensus habebet, eademque intentio obligandi maneret, perseverante simul iusta ratione legis: obediendum esset, nec consuetudo vim

habe.

haberet contra Ecclesiasticam legem, vt nec contra diuinam, de cuius firmitate aliquid participat: iuxta illud quod in cap. Sic omnes distinct. 19. dicitur, omnes sanctiones Apostolicæ sedis accipiendas esse tanquam ipsius diuina Petri voce firmatas.

His consentaneè, Medina posteriori obiectioni responderet: rationem procedere, quando durante vitiosa consuetudine, permaneret simul eadem ratio legis & legislatoris intentio obligandi; tunc enim quo diuturnior esset, eò ipse peior esset, & per consequens non excusaret culpam, sed aggravaret. In casu autem, quo non manet eadem Superioris intentio obligatoria, nihil obstat quominus homines, qui initio consuetudinis non excusantur ab inobedientiæ culpâ, excusentur postquam fuerit consuetudo diu continuata; nihil enim cessante tandem intentione obligatoria, quæ prius erat in Superiore.

135.

Tertium documentum est, de quo Azor. in sequent. cap. 19. quest. 2. Si aliqua plena vel semiplena ieiunia sint consuetudine generali in aliqua prouincia, oppido, vel loco recepta, ea quoque in monasterijs & aliorum Religiosorum Collegijs illic constitutis, seruari debere. Sin autem, in ieiunijs consuetudo solum sit particularis, vel laicorum vel Clericorum secularium: ad eam non teneri Monachos vel alios Religiosos. Prior probatur, quia talia ieiunia sunt omnium; ideoque tanquam moribus omnium comprobata, debent in eo loco seruari: sicut & in ipsis monasterijs seruantur dies festi qui consuetudine vsique communi omnium coluntur.

Posterior pars verò (pro qua Paludanum D. Anton. Rosellam & Syluestrum Azor. auferunt) probatur ex eo, quod non idem, sed varius sit modus ieiunij in statu secularium & Religiosorum. Vnde sicut non sequitur: Religiosorum consuetudo est tali tempore ieiunare, aut in ieiunio seruare abstinentiam à talibus cibis: ergo seculares idem facere tenentur: ita nec sequitur Clerici seculares aut laici tali die ieiunare consueuerunt, ergo debent quoque Religiosi ieiunare. Excipiendus tamen est casus in quo hi darent alius scandalum: cum dictum sit à D. Paulo in prior. ad Corinth. 8. Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem.]

136.

Quartum documentum est, aduenas & peregrinos in ieiunijs teneri consuetudinibus indigenarum & incolarum apud quos commorantur & habitant, aut ad quos cohabitandi causa uenerunt. In hoc omnes consentire notat Azor. in eod. c. 19. q. 4. Probatur autem aperte per ca. Illa autem distinct. 12. ubi habetur illud celebratum responsum D. August. datum à D. Ambrosio. Cum Romanam uento, Sabbathum ieiunio, cum Mediolani sum, non ieiunio. Sic tu ad quamcumque Ecclesiam fortè ueneris: eius morem serua. Vnde extat versus quem ibidem glossa citat.

*Si fueris Romæ Romano uisito more,
Et sis alibi, uisito sicut ibi.*

A n idem sit dicendum de viatoribus, teneri inquam consuetudine ieiunandi illorum, per quorum loca transeunt, aliter quam commorandi seu habitandi causa; versatur in dubio; cuius cum Azorio ibidem (ubi pro utraque parte auctores referunt) uideatur sequenda pars negans tanquam mitior: præsertim cum ei nulla sufficiens ratio refragetur; debet tamen abesse occasio scandali, ad quam uitandam viator quoque debet incolarum more abstinere. Addit nihilominus Azor. viatorem qui ex lege vel consuetudine suæ patriæ deberet domi à carnibus abstinere, posse illis uti, dum transit per locum ubi nulla est talis lex aut consuetudo: quia pœnæ & onera alicui communitati imposita, non tam facilè (ut pote. odiosa) extenduntur, quam commoditates & fauores.

De diebus, quibus non est ieiunandum.

SECTIO IV.

137.

DE posteriori dubio nobis ad explicandum proposito, tenendum est traditione Patrum, quos Bellarmin. commemorat in citato lib. 2. cap. 23. diebus Dominicis & die Natalis Domini, atque toto spatio temporis, quod est inter Pascha & Pentecosten, ieiunandum non esse. De Dominicis habetur prohibitio Melchiodis Papæ in c. Ieiunium de consec. distinct. 3.

De die Natalis Domini habetur in c. finali De obseru. ieiuniorum: Secundum consuetudinem autem Ecclesiæ, propter festi excellentiam, si in sextam feriam aut sabbathum incidit, illo eodem die non abstinetur à carnibus. Denique de spatio temporis inter Pascha & Pentecostè; patet per illud quod habetur ex c. Scire debet, distinct. 76. in eo nec ieiunia coli, nec ad orandum Deum genua flecti, sed iugem & continuatam esse festiuitatem propter Dominicam resurrectionem. Vide textum ipsum lectione dignum, & plura de tota hac re apud Greg. à Valen. in cit. q. 2. puncto 4. & aduerte communem nihilominus Ecclesiæ Latinæ consuetudinem habere ut ieiunetur in vigilia Pentecostes: de qua Azor. in memorato l. 7. c. 13. q. 2.

A duerte quoque prædicta non obstat; quominus Religiosi teneantur seruare suæ religionis statuta de ieiunijs, & alijs abstinentijs, si in memoratos dies incidant prout patet ex cap. Post Pascha distinct. 76. Nec etiam, quominus ex deuotione laudabilis possit quis talibus diebus ieiunare ex cap. finali de obseruatione ieiuniorum. Vnde aduerte adhuc, quod bene loco citato monet Bellarmin. ieiunium in prædictis diebus non esse semper prohibitum; sed solum, si quis in illis, vel ex superstitione ieiunet, ut Monachis faciebant vel ex errore, ut Manichæi & Priscillianistæ: vel ex contemptu Ecclesiæ ut Eustatiani & Aciriani; vel denique cum scandalo aliorum, ut si quis vnam hebdomadam ieiunaturus eligat sine ulla rationabili causa hebdomadam Paschalem; aut vnum diem ieiunaturus eligat diem Natalis domini, aut Dominicam. Quod si quis vel ad carnis tentationem superandam, vel causa corporalis morbi curandi, vel quia uouit ieiunia totius anni, aut mensis integri, non peccabit si tempore Paschali, vel in die Dominicæ; vel etiam in die Natalis Domini ieiunauerit, ut idem auctor addit ex D. Hieronymo, Epiphano, & August. Videri etiam potest Medina in Cod. de ieiunio q. 10.

CAPVT DECIMVM TERTIVM

De necessarijs ad ieiunium Ecclesiasticum.

SVM MARI VM.

- 139 Triâ necessaria ad implendum præceptum Ecclesiasticum de ieiunio.
- 140 Præter quæ ad meritum requiritur ut in statu gratiæ impleatur.
- 141 Extra quem statum, ad quæ alia proficit.
- 142 In omni ieiunio ab Ecclesia instituto abstinentiam est à carnibus.
- 143 Quæ carnes in ieiunio prohibite sint, quomodo cogrosendum.
- 144 In quadragesima ouorum & lactiniorum usus prohibitus, non item in alijs ieiunijs.
- 145 Solutio obiectionum in contrarium.
- 146 Quando teneatur à carnibus abstinere, qui uouit abstinentiam ab otis.
- 147 De ciborum delectu in die ieiunij iudicandum est ex consuetudine regionis.
- 148 Itemque de ratione seruandi ieiunium susceptum ex voto, aut ex Superioris vel Confessarij præcepto.
- 149 Nisi consuetudo sit, quæ ex mera libertate vsurpetur.
- 150 Qui excusantur à ieiunio non excusantur pariter ab abstinentia à carnibus exceptis pueris ante usum rationis, cum de consuetudine carnes eis dantur.
- 151 Vinum sicut, sed iam non est, de numero eorum à quibus abstinentiam est in die ieiunij.
- 152 Per ea quæ tantum sumuntur in potum, non frangitur ieiunium: per ea uero quæ tam in potum, quam in cibum sumuntur, frangitur. De quorum numero non sunt caruissa & electuaria.
- 153 Samens vinum aut ceruisiam aut electuaria in fraudem ieiunij, censendus est frangere illud.
- 154 De vnica refectioe ad ieiunium Ecclesiasticum requisita.
- 155 Decerta hora eam sumendi, pariter requisita.
- 156 Ea pendet ex consuetudine, quæ obtinuit ut merities aliquantum præueniri possit.
- 157 Aliæ causæ ob quas præueniri potest merities.
- 158 Licetum est horam consuetam differre notabiliter, dummodo in eo excessus non fiat in detrimentum spirituale.
- 159 Sine fractione ieiunij in Quadragesima ante recitatas Vesperas, & alias ante recitatum Nonam, refectio memorata sumi potest.

TRIA ex communi consensu Doctorum necessaria sunt ad ieiunium, ut per illud impleatur Ecclesiæ præceptum